

Varljivost sjećanja

Antologija
suvremene
kanadske drame
(englesko govorno
područje)

Izbor drama i prijevod:
Cintija Ašperger
Hrvatski centar ITI,
Zagreb, 2021.

NO
VE
KNJI
GE

Biblioteka Mansioni, pod vrijednim uredništvom Željke Turčinović, u posljednjih 25 godina etablirala se kao gotovo jedini domaći izdavač koji na redovitoj bazi prati i objavljuje recentna inozemna dramska djela. Tako su od 1998. naovamo objavili zbirke ili antologije ruske disidentske drame, suvremene škotske, makedonske, austrijske, talijanske, mađarske, češke, argentinske, španjolske te čak dva različita izdanja francuske suvremene drame. Brojne od tih drama doživjele su i svoja uprizorenja na domaćim kazališnim daskama, a vrlo je aktivan i reciprocitet objavljivanja i izvođenja jer nikako ne treba zaboraviti ni niz prijevoda domaćih drama na strane jezike, poglavito španjolski i engleski, zahvaljujući kojima su neki naši autori postali redoviti i na repertoarima inozemnih kazališnih kuća.

Pet suvremenih kanadskih drama s engleskog govornog područja za potrebe ove antologije odabrala je

i prevela istaknuta glumica, redateljica i profesorica Cintija Ašperger koja već više od tri desetljeća svoju znanstveničku i umjetničku karijeru gradi u Kanadi kao redovita profesorica na sveučilištu Ryerson u Torontu. Prevoditeljica se odlučila za dramske tekstove nastale u razdoblju od 1991. do 2014. godine koje je i sama imala prilike uprizoriti u ulogama redateljice ili glumice, pa bi se moglo reći kako ih je i iskustveno „osjetila“ prije početka rada na ovoj zbirci, što i sama opisuje u predgovoru antologije. Zanimljivo je kako se u svih pet odabranih drama kao osnovni motiv ili dramaturško načelo provlači pitanje varljivih osobnih ili grupnih sjećanja, što u dojmivom pogovoru antologiji primjećuje i Sasha Kovacs, docentica pri Odsjeku za teatrologiju na sveučilištu University of Victoria. Stavljajući kanadsko dramsko pismo u povijesni kontekst mlade države koja nema iza sebe dugačku kulturnu baštinu, profesorica Kovacs dodatno naglašava i dvojezičnu prirodu kanadske kulture, naglašavajući kako se ova zbirka bavi tek onom njenom engleskom polovicom, dok trebamo sačekati ekvivalentno frankofono izdanje.

Prva je drama u knjizi *Lav na ulicama* autorice Judith Thompson koja u stilu magijskog realizma prikazuje tenzije i nasilje gradskog života kroz oči žrtve, migrantske djevojčice Isobel koja se vraća iz mrtvih kako bi osudila čin svog ubojstva kao i sve njegove izravne i neizravne sudionike i svjedoke. Brza i dinamična izmjena scena i replika kao i široka galerija dramskih likova odgovaraju tempu života u gradu te se ovaj tekst čini idealnim za postavljanje velike ansambl predstave koja pruža niz zanimljivih scenskih mogućnosti za uprizorenje.

Dijametralno je suprotna drama *Dječak koji crta* sa samo tri lika smještena u ruralni kraj. Djelomično rađena na motivima kultne kanadske predstave *Farm Show*, ova drama Michaela Healeya naizgled se bavi mladim glumcem koji je došao dobrovoljno raditi na farmu kod dvojice starijih farmera kako bi se pripremio za ulogu farmera u nadolazećoj predstavi, no polako skidajući sloj po sloj životnih sudbina svojih domaćina otkriva neslućene

tajne. Crnohumorna komika komada građena je na različitim svjetonazorima urbanog i naivnog mladog glumca u odnosu na poremećene domaćine čije ratne i životne traume pomalo izviru kroz njihov odnos.

Crni autoreferencijalni humor forte je i treće drame, *Berlinski blues* Drewa Haydena Taylora koja se bavi, za Kanadu kontroverznom, temom kolonizatorske eksploatacije i komercijalizacije autohtonih indijanskih naroda, u ovom slučaju njemačkih investitora zaluđenih romanima Karla Maya. Rastrgani između zamarajuće rutine koja polako gasi identitet njihovog naroda i financijske prilike da taj isti identitet prodaju za šaku dolara hobističkim entuzijastima, stanovnici indijanskog rezervata, pripadnici plemena Ojibway kojem pripada i autor komada, upadaju u niz tragikomičnih situacija koje kulminiraju u samom finišu drame katastrofičnim završetkom zamišljenog mjuzikla *Ples s vukovima*. Vrlo je očita popularna filmska referenca na kojoj je građen zaplet ove uistinu duhovite drame.

Iako joj se radnja ne odvija u Kanadi, za razliku od preostalih četiriju, drama *Istočno od Berlina* autorice Hanne Moscovitch srodna im je jer se također bavi pitanjem generacijskih posljedica povijesnih trauma. Glavni lik njemački je mladić Rudi koji odrasta u Paragvaju i koji u adolescentskoj dobi otkriva kako mu je otac tijekom Drugog svjetskog rata radio kao liječnik u Auschwitzu, gdje je eksperimentirao na zatvorenicima. Pisana u isповjednoj formi s izrazito direktnim obraćanjima Rudija publici koja konstantno razbijaju famozni „četvrti zid“, ova drama prati njegov povratak u Njemačku te iskupljenje za očeve grijeha koje traži kroz vezu s mladom Židovkom Sarom, koja je dijete preživjelih logoraša.

Antologiju zatvara najsvremenija drama *Staklenik Concord* autora Jordana Tannahilla, ovjenčana brojnim relevantnim nagradama. U toj drami isprepliću se različiti (post)dramaturški stilovi i očista koristeći motive u rasponu od Boccacciova *Dekameron* do suvremenih horor-filmova. Deset glumaca/likova izmjenjuje se u munjevitim rafalima dijaloga te pokojim začudnim monologom u kojem nerijetko preuzimaju i uloge neživih objekata (kauča, staklenika). Riječ je o potentnom i dinamičnom dramskom tekstu otvorenom za različite interpretacije te vrlo inspirativnom za kazalište, pa me ne bi začudilo kada bi se ubrzo i našao na repertoaru nekog domaćeg kazališta, što sasvim sigurno zaslužuje, uostalom baš kao i preostale četiri drame iz ove antologije. ■